

Brüssel, 22. jaanuar 2024
(OR. en, hu)

Institutsioonidevaheline
dokument:
2022/0099(COD)

5599/24
ADD 1

CODEC 118
ENV 65
CLIMA 27

I/A-PUNKTI MÄRKUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Teema:	Eelnõu: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS, milles käsitletakse fluoritud kasvuhoonegaase ning millega muudetakse direktiivi (EL) 2019/1937 ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 517/2014 (esimene lugemine) – Seadusandliku akti vastuvõtmine = Avaldused

Tšehhi Vabariigi avaldus

Tšehhi Vabariik on täielikult pühendunud sellele, et tagada Montreali protokolli järgimine, võidelda tulemuslikumalt ebaseadusliku kaubanduse vastu ning aidata kaasa ELi jõupingutustele paketi „Eesmärk 55“ eesmärkide ja kliimanetraalsuse saavutamiseks.

Kuigi me nõustume määruse eesmärkidega, siis meie arvates kahjuks läheb lõplik kokkulepe nendest eesmärkidest kaugemale ja käsitleb poliitilisi valikuid, mida ei ole täielikult analüüsitud ja mis kuuluvad muude õigusaktide, eelkõige REACHi määruse kohaldamisalasse.

Tšehhi Vabariigi jaoks hõlmavad kõige problemaatilisemad sätted uut lõiget jaotlate kohta (artikli 13 lõige 5), millega keelustatakse üks väikese globaalse soojendamise potentsiaaliga alternatiiv, ning IV lisa mitut osa, eelkõige mitmeosaliste soojuspumpade ja kliimaseadmete kohta, millega keelatakse väikese globaalse soojendamise potentsiaaliga alternatiivid alates 2035. aastast. Lisaks on meie jaoks väga suur probleem väikese globaalse soojendamise potentsiaaliga alternatiivide keelustamine vahtude, aerosoolide ja monoplokk-tüüpi soojuspumpade sektoris.

Poliitiline valik keelata väikese globaalse soojendamise potentsiaaliga alternatiivid soojuspumpade ja jaotlate sektoris koos muude väga rangete soojuspumpadele kehtestatud keeldudega IV lisas ja soojuspumpadele kehtestatavate uute hoolduskeeldudega on Tšehhi Vabariigi jaoks väga tundlik. Meie õhukvaliteedi kavad tuginevad suurel määral soojuspumpade kasutuselevõtule ning selles sektoris on tehtud märkimisväärsed investeeringuid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest (eelkõige Ühtekuuluvusfondist) ja ELi HKSi tuludest. Kardame, et mis tahes täiendavad takistused kahjustaksid meie õhukvaliteedi poliitikat ja söelt puhtamatele energiaallikatele üleminekul tehtavate investeeringute kestlikkust.

Samuti usume, et väikese globaalse soojendamise potentsiaaliga alternatiivide keelustamine on vastuolus Montreali protokolli osaliste otsusega XXXIV/3, millega innustatakse osalisi fluorosüsivesinikke järk-järgult kasutuselt kõrvaldades suurendama energiatõhusust ning võtma arvesse tehnoloogia ja majanduse hindamise komisjoni 2022. aasta aruannet. Otsus XXXIV/3 ei ole ühekordne algatus ja Montreali protokolli kohane arutelu energiatõhususe üle ei välista mingil juhul väikese globaalse soojendamise potentsiaaliga fluoritud alternatiive.

Kuigi osade küsimuste lahendamiseks on tehtud palju tööd, ei saa Tšehhi Vabariik eespool nimetatud põhjustel kokkulepet toetada ja hoidub hääletamisest.

Eesti avaldus

Eesti on jätkuvalt täielikult pühendunud sellele, et tagada ELi 2030. ja 2050. aastaks seatud kliimapoliitika eesmärkide saavutamine, täites Pariisi kokkuleppe ja Montreali protokolli eesmärgi. Seepärast väljendab Eesti heameelt fluoritud gaaside (F-gaaside) määrase ajakohastamise üle ja toetab selle eesmärki vähendada veelgi F-gaaside heidet, et aidata kaasa ELi kliimaeesmärkide saavutamisele ning edendada innovatsiooni väikese globaalse soojendamise potentsiaaliga või F-gaasidest vabade toodete puhul.

F-gaaside määrase suhtes kokkuleppele jõudmine on keerukate ja pingeliste arutelude tulemus. Läbirääkimiste käigus on Eesti olnud mures fluorosüsivesinike järkjärgulise kasutuselt kõrvaldamise kavandatud kiiruse ja sellega seoses ühiskonnale tekkivate kulude pärast ning alternatiivsete tehnoloogiate piisava kättesaadavuse ja taskukohasuse pärast väikestel turgudel, nagu Eesti.

Eesti soovib veel kord rõhutada, et vastavad keelud peaksid põhinema tegeliku teostatavuse ja olemasolevate alternatiivide põhjalikul mõjuhinnangul. Peame kahetsusväärseks, et see ei ole alati nii olnud. Mõjuhinnangud on olnud mõnel juhul ebapiisavad või üldse puudunud ning vajadus kiire ja täieliku kasutuselt kõrvaldamise järele mõnes sektoris on küsitav nii kliima kui ka majanduse seisukohast – me oleme kliimakasu kõrvale jätmas. Üks neist probleemidest on seotud F-gaaside keelustamisega väikestes mitmeosalistes soojuspumpades ja jahutites – seeläbi keelustame väikese globaalse soojendamise potentsiaaliga alternatiive, mille mõju kliimale on minimaalne, kui sedagi. Samal ajal on väikese globaalse soojendamise potentsiaaliga alternatiivide kasutamine täielikult kooskõlas Montreali protokolliga ja selle vähendamiseesmärkidega.

Teine oluline küsimus meie jaoks on ehitusvahetudega seotud piirang. Selleks et säilitada hiljuti kokku lepitud renoveerimislaine raames nõutav renoveerimiskiirus peame ehitusega tegelema kogu aasta jooksul, kõigil aastaaegadel. Seetõttu töötab väikese globaalse soojendamise potentsiaaliga F-gaaside isolatsioonivahtudes kasutamise keeld selle eesmärgi saavutamisele vastu, kuna alla + 5 °C jäävate ehitustemperatuuride puhul ei ole olemas F-gaasidest vaba lahendust. Siingi keelustame väikese globaalse soojendamise potentsiaaliga F-gaasidega seotud tooted ilma mõjuhinnanguta, lootes, et keelu jõustumise ajaks on turul sobiv ja taskukohane alternatiiv.

Ootame IV lisaga seoses huviga komisjoni tulevasi suuniseid, milles selgitatakse keelde ja tuuakse näiteid selle kohta, kuidas eri tooted teatavate keeldude alla kuuluvad. See on väga oluline, et mõista keelde ning rakendada uut määrust kogu ELis nõuetekohaselt ja ühetaoliselt.

Kuigi Eesti toetab määruse suhtes saavutatud kokkulepet, eeldame, et IV lisa keelde käsitlevas läbivaatamis klausliga seoses käsitletakse asjakohaselt olemasolevate alternatiivide küsimust ja eespool nimetatud muresid.

Ungari avaldus

Ungari on pühendunud ELi 2030. ja 2050. aastaks seatud kliimapoliitika eesmärkide saavutamisele ning peab oluliseks Pariisi kokkuleppes seatud eesmärkide täitmist. Kuigi Ungari nõustub täielikult üldeesmärgiga tugevdada F-gaaside määruse rolli kliimanetraalsusele kaasaaitamisel, ei saa me lõplikku kompromissi toetada.

Kuigi me hindame paketi teatavaid elemente (sealhulgas kolmeeurose kvoodihinna säilitamine, kaitsemeetmete ja erandite sätestamine turvalisuse tagamiseks, turumonopoli vältimine ja pooljuhtidele kvoodisüsteemist tehtava erandi säilitamine), mida Ungari on varem mitmel korral rõhutanud.

Esiteks on kokkulepe meie arvates vastuolus kava „REPowerEU“ eesmärkidega ja soojuspumpade kiire kasutuselevõttuga. Külmaainete, eelkõige väiksema heitega alternatiivide laialdane keelustamine on seega vastuolus ELi kliimapoliitika eesmärkidega ja takistaks kliimasõbralikumate alternatiivide kasutuselevõttu nende taskukohasuse tõttu.

Ungari on läbirääkimiste käigus järjekindlalt rõhutanud, et energiatõhusust, tehnilist ohutust ja majanduslikku teostatavust ei tohiks tähelepanuta jätta ning et arvesse tuleks võtta iga liikmesriigi erinevaid majanduslikke ja geograafilisi tingimusi. Kokkuleppes ei võeta neid murekohti arvesse.

Muu hulgas põhjustab muret praegu ringluses olevate mitme aastakümne vältel kasutamiseks mõeldud toodete piiratud hooldus, samuti ebapiisav aeg tehnoloogiliseks üleminekuks valmistumiseks. Praegu ringluses olevate seadmetüüpide tehnilised lahendused keelatakse ning mõne aasta pärast hakatakse turule toodud seadmete või uuel tehnoloogial põhinevate hiljuti toodetud seadmete suhtes kohaldama märkimisväärseid piiranguid. Uute tehniliste väljakutsete tõttu on vaja edasi arendada praeguseid koolitussüsteeme. Kui seda ei tehta, võib see kaasa tuua oskustööjõu nappuse.

Ungari leiab, et seadmete turupiiranguid ei ole võimalik ettenähtud tähtaja jooksul täielikult rakendada, võttes arvesse energiatõhususe ja tehnilise ohutuse aspekte. Kokkuleppes sätestatud erandid ei paku probleemile rahuldavat lahendust, kuna märkimisväärne osa praegustest seadmetest asendatakse eeldatavasti kümne aasta jooksul.

Fluoritud külmaainete kättesaadavus väheneb nende suure globaalse soojendamise potentsiaali tõttu praeguse kvoodisüsteemi raames pidevalt. Kokkuleppes esitatud kvootide vähendamise ajakavas ei võeta siiski arvesse turu- ja tehnoloogiavajadusi, mis võivad põhjustada turul seaduslikult kättesaadavate külmaainete tõsise nappuse ja nende turuhinna järsu tõusu.

Määrus võib põhjustada turul ebaproportsionaalse nihke, mis omakorda võib kõrgemate hindade kaudu tarbijaid negatiivselt mõjutada. F-gaaside määrukses sisalduvad erinevad liiga piiravad meetmed koos võetuna, näiteks soojuspumpadega seotud meetmed, mis põhjustavad hinnatõusu, võivad kaasa tuua ebaseadusliku kaubanduse ja impordi märkimisväärse suurenemise, mis ohustaks märkimisväärselt Ungarit kui ELi piiririiki. Lisaks tekitaks see liikmesriikide ametiasutustele lubamatu koormuse.

Väävelheksafluoriidi (SF₆) kasutamine teatavates elektrijaotlates on endiselt vajalik, et tagada elektrivõrgu ohutu toimimine praegustes tehnoloogilistes tingimustes. Kokkuleppega kaotatakse järk-järgult turul olemasolev tehnoloogia, sundides võrguettevõtjaid ja elektritootjaid kiiresti kohanema uute ja sageli kallimate tehnoloogiatega. Mõnel äriühingul on juba märkimisväärne turueelis. See võib asetada ELi ettevõtjad tõsisesse ebasoodsasse konkurentsiolukorda. Lisaks ei sobi elektrijaotlate paigaldamise keeld tehnilisest, ohutuse ja projekteerimise seisukohast kokku tegeliku turuolukorraga. Eelkõige energiakriisi ajal võib see ohustada stabiilset energiavarustust ja energiasjulgeolekut ning panna eelisolukorda väga piiratud arvu tootjaid, mis toob kaasa täiendavad turumoonutused.

Lõpetuseks ei ole paljude kehtestatud keeldude puhul olemas piisavat mõjuhinnaangut sobivate alternatiivide kättesaadavuse ja nende turuhindade kohta. Lisaks ei tooks mõned meetmed isegi komisjoni esialgse hinnangu kohaselt kaasa heitkoguste märkimisväärselt vähendamist, vaid kõrvaldaksid turult hoopis muud toimivad vähese heitega alternatiivid.